

"Al Rosselló tenen por del transvasament"

Sylvie Clarimont, profesora de la Universitat de Perpinyà i autora d'una tesi doctoral sobre els conflictes hidrològics al sud d'Europa parla del que diferencia i coincideix en els possibles transvasaments de l'Ebre al País Valencià i el Roine a Barcelona.

Per fer un estudi sobre els conflictes hidrològics al sud d'Europa va passar mesos a les terres de l'Ebre...

—Efectivament. Es tractava d'estudiar i entendre els conflictes sorgits arran dels projectes de grans infraestructures hidràuliques, com ara la construcció de pantans o el transvasament d'aigua, del final del segle XIX al començament del XX. A la conca mediterrània, com que l'aigua hi és un bé bastant rar, sempre que hi ha hagut moments de penúria, hi ha hagut divergències entre els usuaris de cada banda del riu, de la part alta o la part baixa. Però el segle XX veiem aparèixer una altra mena de conflictes i d'una altra intensitat, deguts a les grans infraestructures hidràuliques previstes o realitzades. El meu treball volia, primerament, comprovar si aquests conflictes hi eren o no, perquè al principi de la meva investigació em deien que no; segonament, es proposava d'identificar els actors dels conflictes i sentir els arguments de cada grup. Així vaig estudiar el cas de l'Aragó i, més particularment el dels Monegros, un gran perímetre situat a la part central de la conca de l'Ebre, i el dels Pirineus, la regió que de fet ha sofert més l'agressió dels grans pantans. Finalment, el meu últim terreny d'estudi era el Delta de l'Ebre.

—Quines diferències hi ha entre el conflicte de l'Ebre i els dels altres llocs?

—Contràriament a allò que creia al principi, el conflicte va revelar-se'm menys intens al Baix Ebre que no pas a la resta de la conca. A les acaballes del franquisme i a començament de la transició, a l'Aragó, l'aigua va convertir-se en un element fonamental del discurs identitari, perquè no és una regió amb un vector lingüístic propi, com Catalunya. En canvi, a Catalunya, quan, el 1973 es parlava d'aquest gran primer gran projecte de transvasament, amb l'aqüeducte Ebre-Pirineu Oriental, sorgeix, al Delta, un moviment d'oposició, però sense les dimensions del que es deixava observar aquell mateix moment a l'Aragó. És un moviment d'oposició que no desemboca en un discurs identitari, sinó més aviat en una confrontació entre sud i nord de Catalunya. És a dir entre el nord ric industrial i el sud més rural, més pobre, que se sent més marginat i desafavorit espec-

PERE CODONYAN

te al nord, el beneficiari de totes les infraestructures.

—Què diferencia el cas del Roine del de l'Ebre?

—El Roine i l'Ebre es poden comparar en la mesura que es tracta de dos rius que neixen a muntanya i que s'alimenten—l'un d'afluents alpins, i l'altre d'afluents pirinencs—d'un cabal d'aigua força regular respecte als altres rius mediterranis. A la conca del Roine, el problema de la penúria sorgia sobretot a les valls de la Durença i del Verdon, i el van tractar d'una forma similar al de la conca de l'Ebre: amb la construcció, a començament dels anys 50, de grans embassaments com el de Derre-Ponçon, als Alps, que és el més famós perquè hi van expropiar tot un poble.

—Ara diuen de transvasar l'Ebre al sud, fins a Almeria, i el Roine a Barcelona. Quin projecte li sembla més factible i per què?

—Ja fa temps que es parla de portar aigua de l'Ebre al sud. L'any 1959 ja hi va haver un projecte d'utilització integral de l'aigua del Baix Ebre, que preveia la

"Al Delta hi ha hagut un moviment d'oposició que no desemboca en un discurs identitari com a l'Aragó, sinó més aviat en una confrontació entre sud i nord de Catalunya."

creació de dos canals de derivació, l'un cap al nord, cap a Barcelona, i l'altre cap al sud, cap a Sagunt i València. I ja abans, els anys 30, amb un objectiu agrícola, quan avui és, més aviat, per a pal·liar la falta d'aigua de les ciutats. Com és sabut, es van començar les obres del canal sud, el famós Canal Xerta-Càlig, que ara com ara no serveix de res, si bé a les terres baixes de l'Ebre, hi ha qui proposa d'utilitzar-lo per a l'agricultura. Si, com preveia el pla hídric espanyol del 1993, es transvasa l'Ebre al sud, podrien néixer certes tensions entre el sud de Catalunya i el País Valencià, tensions que ara com ara no hi són.

Pel que fa al transvasament de l'aigua del Roine a Catalunya, els estudis ja són acabats. El comitè científic ha donat el parer favorable a la realització del projecte que preveu un transvasament de deu metres cúbics per segon, una mica menys d'allò que s'havia previst al començament. És un projecte factible, però que costarà molts diners. És delicat perquè hi ha interessos polítics i econòmics molt importants en joc. Jurídicament també hi ha un cert nombre de problemes, atès que la Companyia Baix Roine Llenguadoc havia obtingut una concessió —sobrevalorada a l'època— per a explotar l'aigua del Roine, però era una concessió per a una utilització pública i regional de l'aigua que a França es considera un bé públic, per una llei del 92.

—*A l'hora de defensar el transvasament també hi ha qui apel·la a la solidaritat europea...*

—És un argument que sovint s'utilitza per justificar els transvasaments d'aigua. És exactament el mateix tipus d'argument que s'utilitzava a l'estat espanyol: l'argument de la solidaritat entre els territoris espanyols que constitueixen la nació espanyola. A aquests arguments, els opositors els van contestar dient que, de fet, les diferències en la disponibilitat de l'aigua es tradueixen finalment en un desigual nivell de desenvolupament de les regions espanyoles: les que necessiten més aigua són les més desenvolupades i les que menys en necessiten són les econòmicament menys desenvolupades. En el cas del transvasament del Roine també es pot plantejar el desenvolupament desigual entre Catalunya i el Llenguadoc-Rosselló. Cal ser extremadament prudents, car es tracta d'infraestructures irreversibles que modifiquen de forma substancial el cicle de l'aigua i que poden crear desequilibris que no ens esperem. Cal que siguin justificades i potser s'haurien de revisar les previsions sobre les quals es basen les necessitats hídriques futures de Barcelona.

—*Qui propugna el transvasament de l'aigua del Roine i qui s'hi oposa?*

—Aparentment, a la zona de la Camarga i del delta del Roine, que podria ser, teòricament, la més afectada, no hi ha gaire oposició. Però sí que n'hi ha al Rosselló, on els pagesos temen que el transvasament no permeti el desviament d'una part de l'aigua que actualment alimenta Barcelona per a ús agrícola, i no augmenti, per tant, la competitivitat i la competència dels pagesos catalans.

—*És possible?*

—A parer meu, no és pas l'agricultura catalana, la que fa més competència a la del Rosselló, sinó, més aviat, la de l'extrem meridional d'Espanya.

—*Però, si es fa un canal de l'Ebre cap al sud...*

—A mi, em sembla que el projecte de transvasar aigua del Roine a Barcelona s'ha concebut com una al-

ternativa al projecte de dur aigua de l'Ebre a Barcelona per la intensa oposició suscitada contra aquest projecte. Actualment amb la Coordinadora d'Afectats per Grans Embassaments i Transvasaments (COAGRET), es constitueix en l'àmbit espanyol un moviment contrari a tota ampliació o a tot transvasament d'aigua de l'Ebre, i per tant, com ja deia abans, veig difícil la construcció d'un canal que vagi al sud que no origini noves mobilitzacions.

—*En aquests conflictes, com la veieu, la qüestió del transvasament?*

—Com que no sóc enginyera, tècnicament no en puc dir res. Com a ciutadana, crec que, abans d'imaginar obres d'aquesta magnitud, potser caldria pensar en solucions alternatives menys costoses, més respectuoses amb un cert equilibri ecològic, encara que no m'agradi gaire el terme. En el cas de Barcelona, potser seria bo de veure si no

hi ha solucions locals que permetin de millorar el sistema de distribució de l'aigua. Allò que personalment em molesta és que ja fa trenta anys que Barcelona diu que li mancarà aigua. El 73 es va fer un projecte d'aqüeducte perquè deien que Barcelona no tindria prou aigua a la primeria dels anys 80. Però, fins ara, a Barcelona no n'hi ha faltat. A més, a prop de Barcelona hi ha el riu Segre que podria constituir potser una solució més pròxima i econòmicament més justificable per a l'alimentació de Barcelona. És clar que també hi ha el problema de la qualitat de les aigües de Catalunya. Una part important de l'aigua dels rius catalans que es podria fer servir per al subministrament de les ciutats és contaminada.

—*Aquests projectes de transvasament s'han de decidir a escala estatal?*

—Aquesta pregunta ja va sortir a la península ibèrica, quan els portuguesos s'oposaren al projecte de pla hídric del 93, dient que finalment Espanya havia deci-

"Al Rosselló, els pagesos temen que el transvasament no permeti el desviament d'una part de l'aigua que alimenta Barcelona per a ús agrícola."

"A parer meu, no són els pagesos catalans els que els fan competència."

basen les necessitats hídriques futures de Barcelona"

dit de fer un projecte molt bonic d'ordenació hidràulica estatal, però sense pensar en Portugal, que comparteix un cert nombre de rius amb Espanya. En aquell moment es va parlar de fer un projecte de planificació de recursos hidràulics a escala de la península. Quan el PP va arribar al poder, va dir que calia revisar tota la política de l'aigua. De fet, el Ministeri de Foment, responsable de la matèria, es va desdoblar, i ara és el Ministeri de Medi Ambient que se n'encarrega. Tornen a començar, i el desembre de l'any passat Isabel Tocino feia públic el llibre blanc de l'aigua, que només esmentava els transvasaments com una possible solució. Ara cal esperar la publicació del pla hídric espanyol.

—L'heu llegit, el llibre blanc?

—En part, no pas sencer. Es tracta d'un seguit de dades sobre l'aigua a Espanya. Em fa l'efecte que n'és una recopilació exhaustiva. És molt prudent, sobretot a l'últim capítol, quan parla de transvasaments.

—No s'hauria de preveure des d'una òptica més europea, la qüestió?

—Amb el projecte de transvasar aigua del Roine a Barcelona es planteja, efectivament, la qüestió de saber si, abans de promoure infraestructures com aquesta entre dos països, no seria més adient de pensar un esquema racional de gestió de l'aigua d'àmbit europeu.

Pere Codonyan

PERE CODONYAN

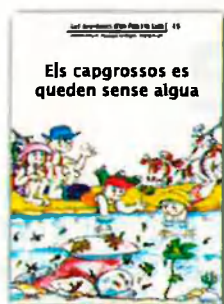
"El llibre blanc de l'aigua del Ministeri de Medi Ambient espanyol és molt prudent, sobretot quan parla de transvasaments."

Eumo 1979
1999
Editorial

20
ANYS

Eumo és
l'editorial de
la Universitat
de Vic

Pensant també en els lectors més joves

«Les aventures d'en Pau i la Laia»

«Projecte Solaris»
Novel·les per entendre la ciència i
la tecnologia

